

11.4.2022

VTDno-2022-308

Sisäministeriö
Rajavartio-osasto

rajavartiolaitos@raja.fi; VPRVLEoikeudellinenosasto@raja.fi

Yhdenvertaisuusvaltuutetun lausunto rajavartiolainsäädännön muutostarpeita koskevasta arviomuistiosta (VN/7427/2022)

Yhdenvertaisuusvaltuutettu kiittää mahdollisuudesta antaa lausunto muistiosta, jossa arvioidaan rajavartiolainsäädännön toimivuutta ja lainsäädännön muutostarpeita.

Valtuutettu nostaa tässä lausunnossaan esille eräitä keskeisiä jatkoarvioinnissa huomioitavia seikkoja. Kattavampien näkemysten esittäminen yhdenvertaisuuden sekä perus- ja ihmisoikeuksien näkökulmasta olisi perustellumpaa tehdä alla viitatus, nyt vielä puutteellisen, perus- ja ihmisoikeusarvioinnin pohjalta.

Yhdenvertaisuusvaltuutetun tehtävät

Yhdenvertaisuusvaltuutettu:

- Puuttuu syrjintään ja edistää yhdenvertaisuutta
- Valvoo maasta poistamisen täytäntöönpanoa
- Nimeää suomalaiset valvojat Euroopan raja- ja merivartioviraston pakkotoimin tapahtuvan palauttamisen valvojareserviin
- Toimii kansallisena ihmiskaupparaportoijana
- Seuraa ja edistää ulkomaalaisten oikeuksien toteutumista
- Toimii naisiin kohdistuvan väkivallan raportoijana

Arvioinnissa tarvitaan vielä perus- ja ihmisoikeusvaikutusarviointi sekä yksittäisistä muutosehdotuksista että sääntelyn kokonaisuudesta

Arviomuistioon ei valtuutetun näkemysten mukaan sisälly riittävää perus- ja ihmisoikeusvaikutusarviointia. Muistion mukaan eräiden ehdotusten tarkempi arviointi muun muassa perus- ja ihmisoikeusnäkökulmasta

tehdään myöhemmin. Arviomuistiossa ehdotetaan monin paikoin toimivaltuuksien lisäämistä Rajavartiolaitokselle, myös perusoikeusherkissä kysymyksissä.

Valtuutettu katsoo tarpeelliseksi, että voimassa olevaa lainsäädäntöä, nykyisiä toimivaltuuksia sekä niiden lisäämistarpeita arvioidaan kokonaisuudessaan tehden riittävä perus- ja ihmisoikeuspunninta suhteessa rajavallvonnan- ja turvallisuuden sekä kansallisen turvallisuuden ja yleisen järjestyksen turvaamisen tarpeisiin ja näitä koskevan toiminnan tehostamisen pyrkimyksiin. Arvioinnissa tulisi huomioida erityisesti esimerkiksi perustuslain 6 § (yhdenvertaisuus), 7 § (oikeus elämään sekä henkilökohtaisen vapauden ja koskemattomuuden suoja), 9 § (liikkumisvapaus) sekä 10 § (yksityisyyden suoja), vastaavat EU-säätelyssä ja erityisesti EU:n perusoikeuskirjassa suojatut oikeudet sekä ihmisoikeussopimuksissa turvatut ihmisoikeudet ja niiden kunnioittamista, turvaamista ja toteuttamista koskevat velvoitteet. Arvioinnissa on syytä kiinnittää huomiota myös esimerkiksi eri ihmisoikeuselinten esittämiin huomioihin perus- ja ihmisoikeuksien toteutumisesta rajavallvonnan ja maahanmuuton kontekstissa yleisemmin.

Säätelyä kehitettäessä ja sen muutostarpeita arvioitaessa on olennaista huomioida yhdenvertaisuuslain 5 §:n mukainen viranomaisen velvollisuus pyrkiä tavoitteellisesti ja suunnitelmallisesti yhdenvertaisuuden edistämiseen.

Palautuskielto - ihmis- ja perusoikeus, josta ei voi missään olosuhteissa poiketa

(Esimerkiksi kohta: 3.1. Rajanylitysliikenteen rajoittaminen)

Palautuskielto sisältyy useisiin Suomea sitoviin kansainvälisiin ihmisoikeussopimuksiin. Se sisältyy eksplisiittisesti pakolaisten oikeusasemaa koskevaan yleissopimukseen (33 artikla), kidutuksen vastaiseen yleissopimukseen (3 artikla), sekä vakiintuneen tulkintakäytännön myötä kansalais- ja poliittisia oikeuksia koskevaan yleissopimukseen ja oikeuskäytännön perusteella myös Euroopan ihmisoikeussopimukseen. Euroopan ihmisoikeussopimus on näistä saatettu voimaan lailla.

Muistiossa käsitellään muun muassa rajanylitysliikenteen rajoittamista joko sulkemalla raja tai rajoittamalla rajanylitysliikennettä, ilman että rajanylityspaikka kokonaan suljetaan. Valtuutettu korostaa, että on tärkeää varmistaa, että mahdollisilla sääntelymuutoksilla (mukaan lukien rajavartiolakiin ja sen 16 §:ään ja ulkomaalaislakiin) ei loukata vapaata liikkuvuutta koskevan Euroopan unionin lainsäädännön piiriin kuuluvien henkilöiden oikeuksia eikä kenenkään oikeutta kansainvälisen suojelun hakemiseen. Pääsyn epäämisestä tai käännätyttämisestä voi seurata riski palautuskiellon loukkaamisesta.

Ulkomaalaista ei perustuslain 9 §:n 4 momentin mukaan saa karkottaa, luovuttaa tai palauttaa, jos häntä tämän vuoksi uhkaa kuolemanrangaistus, kidutus tai muu ihmisarvoa loukkaava kohtelu. Palautuskielto kattaa kaikki sellaiset tilanteet, joissa Suomen viranomaiset siirtävät ulkomaalaisen toiseen valtioon. Kiellettyä on myös henkilön kuljettaminen Suomesta sellaiseen maahan, josta tämä voisi joutua luovutetuksi edelleen kolmanteen maahan ja tämän seurauksena mahdollisesti kuolemanrangaistuksen tai kidutuksen uhriksi.

Palautuskiellon loukkaaminen voi tulla kysymykseen myös Euroopan sisällä tehtävissä palautuksissa. Euroopan ihmisoikeustuomioistuimien on vuonna 2011 antamassa tuomiossaan katsonut Belgian syyllistyneen palautuskiellon loukkaukseen palauttamalla turvapaikanhakijan Kreikkaan (M.S.S. v. Belgia ja Kreikka). Tuomiossa todettiin, että Kreikan vastaanotto-olosuhteissa ja turvapaikkajärjestelmässä on vakavia puutteita, joiden vuoksi

palautettava voi joutua Euroopan ihmisoikeussopimuksen 3 artiklan tarkoittaman epäinhimillisen kohtelun kohteeksi. Korkein hallinto- oikeus on antamassaan ratkaisussa (KHO:2016:53) kieltänyt turvapaikanhakijoiden palauttamisen Unkariin.

Palauttamiskielto on tarkoitettu kattamaan kaikki tosiasialliset tilanteet, joissa ulkomaalainen siirretään Suomen viranomaisen toimesta toiseen valtioon. Valtuutettu katsoo, että rajanylitys ja kansainvälisen suojelun hakeminen on mahdollistettava kaikissa tilanteissa. Myös Schengenin rajasäännösten lähtökohtana on, että ulkorajoilla on käytössä rajanylityspaikkoja. Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen ratkaisussa on selkeästi linjattu, että sopimusvaltioiden on turvattava tosiasiallinen mahdollisuus hakea turvapaikkaa. Tältä osin katso mm. EIT:n ratkaisut vuonna 2020 ratkaisussa N.D. ja N.T. v. Espanja (ei todettu loukkausta, mutta kannanotto mahdollisuudesta hakea turvapaikkaa), sekä tuore M.H. and others v. Croatia, 18.11.2021) jossa todettiin Kroatian loukanneen niin 2 ja 3 artikloja, kuin neljännen lisäpöytäkirjan 4 artiklan joukkokarkotuksen kieltä. N.D. ja N.T.-tapaus koski tilannetta Marokon ja Espanjan/Melillan välisellä rajalla, M.H. vuorostaan tilannetta Kroatian ja Serbian välisellä rajalla.

Etnisen syrjinnän kieltö ulkomaalaisvalvonnassa

(Esimerkiksi kohta 3.6. Maahantuloedellytysten selvittäminen)

Yhdenvertaisuusvaltuutettu muistuttaa, että ulkorajojen valvonnan yhteydessä suoritettava ulkomaalaisvalvonta on luonteeltaan syrjinnälle riskialtista toimintaa. Tästä syystä sitä koskevan sääntelyn ja kirjallisen ohjeistuksen on oltava erityisen selkeää. Valtuutettu on hiljattain eduskunnalle luovuttamassaan kertomuksessa sekä sisäministeriön puitteissa ulkomaalaislain kokonaisuudistuksen esiselvitystä varten asetetussa seurantaryhmässä esittänyt, että ulkomaalaislain 129 a §:ää on tarpeen selkiyttää. Lisäksi ulkomaalaisvalvonnan toteuttamiseen liittyviä ohjeita, mukaan lukien rajavartiolaitoksen, on tarpeen uudistaa ja tarkentaa syrjinnän ehkäisemisen varmistamiseksi. Valtuutettu on käynyt ja jatkaa asiasta keskustelua suoraan myös Rajavartiolaitoksen kanssa.

Ulkomaalaislain 129 a §:n ja erityisesti sen 3 momentin keskeisenä ongelmana on, ettei se riittävällä ja etnisen syrjinnän kiellon toteutumista varmistavalla tavalla estä henkilöön kohdistuvien tarkastustoimenpiteiden perustamista henkilön todelliseen tai oletettuun etniseen alkuperään. Säännöksessä sallitaan valvonnan kohdistaminen tiettyyn henkilöön hänen todellisen tai oletetun etnisen alkuperänsä perusteella, mikäli alkuperä vaikuttaa valintaan vähemmän kuin ratkaisevassa määrin. Säännöksessä tai sen perusteluissa ei kuitenkaan tarkemmin määritellä, miten valvontatoimenpiteen alkuperään ratkaisevassa määrin perustamista koskevaa kieltä on tulkittava käytännössä. Säännöksen perusteluissa ja sitä koskevissa turvallisuusviranomaisen ohjeissa ei myöskään riittävällä tavalla ilmene, että ulkomaalaisvalvonnassa on noudatettava yhdenvertaisuuslain, perustuslain ja Suomea sitovien kansainvälisten ihmisoikeussopimusten mukaista alkuperään perustuvan syrjinnän kieltä eikä käsitellä näiden asettamia vaatimuksia kuten oikeasuhtaisuusvaatimusta. Säännöksessä ei myöskään esimerkiksi vaadita, että henkilön oma käytös tulisi lähtökohtaisesti olla keskeinen peruste kohdistaa valvontaa häneen. Säännöksessä tai sen perusteluissa ei selkeästi kielletä henkilön etnistä alkuperää tai siitä tehtyjä oletuksia käytettävän osoituksena henkilön ulkomaalaisuudesta.

Säännöksellä on pyritty korostamaan yhdenvertaisuuden toteutumista ulkomaalaisvalvonnassa ja tarkoituksena on ollut säätää etnisen profiloinnin kiellosta. Säännös ei kuitenkaan käytännössä toimi tavoitteensa

mukaisesti ja siksi yhdenvertaisuusvaltuutettu on muun muassa tuoreessa eduskuntakertomuksessaan suositellut ulkomaalaislain 129 a §:n uudistamista kokonaisuudessaan.

Tässä yhteydessä yhdenvertaisuusvaltuutettu nostaa esiin lisäksi YK:n rotusyrjinnän vastaista yleissopimusta valvovan komitean (CERD-komitea) vuonna 2000 antaman yleiskommentin liittyen etnisen profiloinnin ehkäisyyn turvallisuusviranomaisten toiminnassa. Suomalaisen turvallisuusviranomaisten valvontatoimenpiteiden on oltava linjassa komitean yleiskommentissaan antamien linjausten kanssa.

Ihmiskauppa ja uhrien auttaminen

(kohta 4.1.1. Ihmiskauppa)

Ihmiskauppaa koskien yhdenvertaisuusvaltuutettu katsoo aiheelliseksi nostaa esiin Rajavartiolaitoksen toimivaltuuksien laajentamisen sekä mahdollisten ihmiskaupan uhrien ohjaamisen avun pariin. Rajavartiolaitos on yksi keskeisistä kansainvälisissä sopimuksissakin mainituista viranomaisista, joka todennäköisimmin kohtaa ihmiskaupan uhreja. Uhrien tunnistaminen on usein haastavaa ja siksi se vaatii aktiivista työtä. Ihmiskaupan uhrit tulee ohjata avun pariin, vaikka esitutkintakynnys ei täytyisi, ja näin Rajavartiolaitos muistion perusteella myös tekee. Yhdenvertaisuusvaltuutettu on pitänyt ongelmallisena ulkomaalaislain 148 § 1 momentin 6 kohtaa, jonka mukaan ulkomaalainen voidaan käännättää, jos hänen voidaan perustellusta syystä epäillä myyvän seksuaalipalveluja. Rajavartiolaitoksella on tältä osin merkittävä rooli perus- ja ihmisoikeuksien turvaajana. Jos vähäisinkin epäily herää henkilön mahdollisesta joutumisesta ihmiskaupan uhriksi, tulee hänet ohjata avun pariin asian selvittämiseksi käännättämisen sijaan.

Rajavartiolaitos esittää toimivaltuuksiensa laajentamista ihmiskaupparikoksissa siten, että liityntää laittoman maahantulon järjestämiseen ei edellytettäisi. Toimivaltuus olisi tutkia rajavalvonnan yhteydessä ilmi tulleita ihmiskaupparikoksia. Yhdenvertaisuusvaltuutettu toteaa, että ihmiskaupan muodot ovat huomattavan moninaisia ja kuten muistiossa on todettu, moni ihmiskaupan uhri ylittää rajan luvallisesti. Ihmiskaupparikosten kohdalla rikosvastuu ei ole toteutunut riittävän tehokkaasti ja siksi tulee tarkastella keinoja, joilla rikosvastuun toteutumista tehostetaan. Tavoitteena toimivaltuuden laajentamisessa tulee olla ihmiskaupparikosten tehokkaampi paljastaminen ja tutkinta. Rikosten ilmitulo edistää myös ihmiskaupan uhrien parempaa tunnistamista ja avun pariin ohjaamista. Muistiossa tuodaan esiin haasteita rajavartiolaitoksen ja poliisin tutkintayhteistyössä. Nämä haasteet tulee ratkaista tehokkaan yhteistyön varmistamiseksi. Rajavartioston tehtävien laajentaminen ihmiskauppatutinnan osalta edellyttää myös, että Rajavartiolaitoksessa huolehditaan henkilökunnan asiantuntemuksen vahvistamisesta ja koulutuksesta tästä teemasta.

Kansainvälisen avun pyytämistä ja antamista koskeva sääntely

(Kohta 5.6.)

Tiedotusvälineet ovat raportoineet suomalaisten rajavartijoiden osallistumisesta yhteiseurooppalaisiin rajaoperaatioihin ja ennen kaikkea tapauksista, joissa operaatioon osallistuneet rajavartijat ovat olleet mukana tilanteissa (ns. push-back), joissa perus- ja ihmisoikeuksia on loukattu.

Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU)2019/1896 myötä Suomen ja Frontexin yhteistyö tulee kasvamaan. Suomalaiset rajavartijat tulevat yhä lisääntyvässä määrin osallistumaan Euroopan rajojen valvontaan muualla kuin Suomessa. Valtuutetun näkemyksen mukaan on erittäin tärkeää selvittää ja tarkoin määritellä

suomalaisten rajavaltaviranomaisten toimivaltuudet ja vastuut kansainvälisessä yhteistyössä. Suomalaiset virkamiehet eivät voi olla osallisena operaatioissa, joissa esimerkiksi oikeutta turvapaikan hakemiseen loukataan tai siirtolaisia ja pakolaisia, jotka ovat Välimerellä matkalla Eurooppaan, ei auteta.

Valtuutettu pitää erittäin ongelmallisina niitä tilanteita, joissa EU:n ulkorajoilla on pakotettu takaisin ihmisiä, ilman että heidän kansainvälisen suojelun hakemuksia on otettu vastaan. On erittäin tärkeää, että Suomi Frontex-yhteistyössään tukee viraston perusoikeusvastaavan (fundamental rights officer) ja perusoikeusvalvojien työtä. Jonas Grimheden on mm. Euroopan parlamentille nostanut esiin Frontexin operaatioiden ongelmia Liettuassa viime marraskuussa (<https://euobserver.com/migration/153666>).

Myös kansallisesti ongelmatilanteet, joita suomalaiset rajavartijat kohtaavat, tulee käsitellä selkeissä menettelyissä.

Sisäasiainministeriön asetus rajavartiolaitoksen virkapuvusta

(Kohta 8.6)

Rajavartiolaitoksen virkapukuun liittyvänä huomiona yhdenvertaisuusvaltuutettu toteaa, että samaistuttavien ihmisten näkemisellä yhteiskunnan eri osa-alueilla on vaikutusta siihen, millaisena vähemmistöihin kuuluvat ihmiset näkevät roolinsa ja osansa suomalaisessa yhteiskunnassa. On tärkeää, että yhteiskunnan monimuotoisuus näkyy myös turvallisuusviranomaisissa. Tämä on omiaan lisäämään myös etnisten vähemmistöjen luottamusta kyseisiin viranomaisiin kohtaan. Yhdenvertaisuusvaltuutettu on käynyt keskusteluja poliisin ja Puolustusvoimien kanssa siitä, että joidenkin musliminaisten käyttämän, hiukset ja kaulan peittävän hijabin käyttö sallittaisiin osana uniformua. Yhdenvertaisuusvaltuutettu on myös tukenut sisäministeriötä sen tehdessä selvitystä huivin käytöstä poliisin virkapuvun kanssa. Rajavartiolaitoksen on otettava tämä kehityskulku huomioon uudistuksissa liittyen virkapukuun.

Uuden teknologian ja digitalisaation hyödyntämisessä on varmistettava yhdenvertaisuuden toteutuminen (Esimerkiksi kohta 3.4)

Uuden teknologian, tekoälyn, ja digitalisaation (tässä jäljempänä tekoäly) hyödyntämisessä on huomioitava ja noudatettava perustuslain 22 §:n mukaista velvoitetta turvata perus- ja ihmisoikeuksien toteutuminen sekä yhdenvertaisuuslain 5 §:n velvoitetta edistää yhdenvertaisuutta. Erityisen olennaista on myös varmistaa, että tekoälyn hyödyntämisessä ei aiheuteta syrjintää. Yhdenvertaisuuslain 5 §:n mukaisesti on tehtävä tehokkaat yhdenvertaisuusvaikutusten arvioinnit niin käyttöönoton suunnitteluvaiheessa kuin mahdollisessa jatkokäytössäkin säännöllisesti.

Viranomaisten, mukaan lukien Rajavartiolaitoksen, on tärkeää viestiä läpinäkyvästi hyödyntämistään ja ihmisten oikeuksiin vaikuttamista tekoälyjärjestelmistä sekä niiden käyttötarkoituksesta. Tämä edistäisi myös yhdenvertaisuuden toteutumista. Läpinäkyvyys ei tällä hetkelle toteudu riittävästi.

Tekoälyn hyödyntämiseen nojaavista toimivaltuuksista säädettäessä on jo valmisteluvaiheessa huomioitava yhdenvertaisuuslaki sekä yleisemmin yhdenvertaisuutta ja syrjinnän kieltoa koskevat velvoitteet.

Sikäli kun Rajavartiolaitoksen osalta on jo tekoälyn hyödyntämiseen liittyvää sääntelyä, jossa ei ole huomioitu yhdenvertaisuutta ja syrjinnän kieltoa, valtuutettu katsoo aiheelliseksi toimivaltuuksien arvioinnin yhdenvertaisuuden näkökulmasta nyt käsillä olevan arviomuistion ja selvityksen puitteissa. Arvioinnissa on huomioitava

myös viime vuosien aikana EU:ssa käyty keskustelu tekoälysäätelystä ja esimerkiksi EU-komission sääntelyehdotuksen sisältö ja myös siihen kohdistetut keskeiset muutosvaatimukset perus- ja ihmisoikeuksien näkökulmasta.

Valtuutettu katsoo olevan tärkeää arvioida perus- ja ihmisoikeuksien näkökulmasta ylipäänsä sitä, minkälaisiin käyttötarkoituksiin tekoälyn hyödyntäminen soveltuu. Tekoälyn hyötyjä ja samalla riskejä yhdenvertaisuudelle sekä muille ihmisoikeuksille on tuotu esille useissa viime vuosina julkaistuissa kansainvälisissä ja eurooppalaisissa raporteissa, esimerkiksi YK:n, Euroopan neuvoston, Euroopan parlamentin, EU:n perusoikeusviraston sekä komission selvityksissä ja kannanotoissa sekä useissa kansalaisjärjestöjen raporteissa, myös maahanmuuton hallinnan ja rajaturvallisuuden kontekstissa (Ks. esimerkiksi Euroopan Parlamentilta [https://www.europarl.europa.eu/thinktank/en/document/EPRS_IDA\(2021\)690706](https://www.europarl.europa.eu/thinktank/en/document/EPRS_IDA(2021)690706)). Esille on nostettu esimerkiksi kasvojentunnistusteknologiaan sekä erilaisiin riskiprofilointeihin perustuviin järjestelmiin liittyviä huolenaiheita ja käytön rajoituksia ja kieltovaatimuksia. Vuoden 2020 lopussa rotusyrjinnän vastaista yleissopimusta valvova YK:n komitea antoi jäsenvaltioille suosituksen, joka koskee etnisen profiloinnin kieltä ja tekoälyä turvallisuusviranomaisissa (CERD/C/GC/36, 17.12.2020). Komitea totesi esimerkiksi, että uusien teknologioiden käyttö turvallisuussektorilla saattaa lisätä rasismia ja syrjintää. Komitea antoi toimintasuosituksia erityisesti vaikutustenarvioinnista ja toimien läpinäkyvyydestä. Komitea korosti valtioiden velvollisuutta varmistaa, että myös tekoälyä kehittävät ja käyttävät yritykset toimivat syrjimättömästi.

Valtuutettu on esittänyt sisäministeriölle, että Suomen tulisi komitean yleiskommentin pohjalta arvioida kansallisia ratkaisuja, toimenpiteitä ja toimintatarpeita. Valtuutettu korostaa yleiskommentin koskevan myös rajavartiolaitoksen käytössä olevia tai suunniteltavia tekoälyn hyödyntämiseen pohjaavia järjestelmiä.

Sovelluksia ja järjestelmiä hankittaessa on edellytettävä toimittajan pystyvän osoittamaan, että yhdenvertaisuuden toteutumisen ja syrjinnän ehkäisemisen näkökulmista on tehty riittävät vaikutusarvioinnit. Tekoälyä ei tule hyödyntää, ellei yhdenvertaisuusvaikutusarviointia ole tehty ja varmistettu, että syrjinnän riskit on ehkäisty niin tehokkaasti kuin mahdollista. Syrjintäriskien kartoitusta tehokkaasti testaamalla tulee tehdä sovelluksen koko käytön elinkaaren aikana. Vaikutusarvioinnissa ei tule käyttää standardeja ja testikehikkoja, jotka ovat riittämättömiä kansallisen yhdenvertaisuussäätelyn asettamasta tosiasiallisen yhdenvertaisuuden tavoittelun näkökulmasta.

Rajavartiolain 6 §:ssä säädetyn yhdenvertaisen kohtelun vaatimus sidottava yhdenvertaisuuslakiin

Rajavartiolain 6 §:ssä asetetaan velvoite yhdenvertaiselle kohtelulle. Valtuutettu toteaa olevansa sinänsä hyvä ja tarpeellista, että yhdenvertaisen kohtelun velvoitteeseen kiinnitetään rajavartiolaissa nimenomaisesti huomiota. Säännös on kuitenkin ajalta ennen nykyistä yhdenvertaisuuslakia (1325/2014), eikä perusteluissa muutoinkaan viitata yhdenvertaisuutta ja syrjinnän kieltä koskeviin velvoitteisiin tarkemmin eikä syrjinnän eri muotoihin. Yhdenvertaisuuslain 5 §:n mukaisesti viranomaisten on edistettävä yhdenvertaisuuden toteutumista. Yhdenvertaisuuslain 8 §:n mukaan välittömän ja välillisen syrjinnän lisäksi laissa tarkoitettua syrjintää on häirintä, kohtuullisten mukautusten epääminen sekä ohje tai käsky syrjiä. Rajavartiolain 6 §:n säännöksen perusteluissa (HE 220/2013) viitataan lähinnä välittömän syrjinnän kaltaisiin tilanteisiin. Onkin erityisen olennaista, että toimintaa koskevassa koulutuksessa ja ohjeistuksessa käsitellään syrjinnän kieltä kuten siitä on eri muodoissaan säädetty yhdenvertaisuuslaissa sekä toiminnan lähtökohtana korostetaan olevan yhdenvertaisuuden edistäminen.

Valtuutetun havaintoja ja suosituksia esitetään tuoreessa eduskunnalle luovutetussa kertomuksessa

Valtuutetun juuri eduskunnalle luovutetussa kertomuksessa tuodaan esille valtuutetun havaintoja ja suosituksia mukaan lukien lainsäädäntösuosituksia ulkomaalaisten oikeuksien toteutumisesta, ihmiskaupan torjunnasta ja ihmiskaupan uhrien auttamisesta sekä myös digitalisaation ja tekoälyn hyödyntämisestä: <https://syrjinta.fi/-/syrjinta-on-syvalla-yhteiskuntamme-rakenteissa-yhdenvertaisuusvaltuutettu-esittaa-lakimuutoksia-yhdenvertaisuuden-ja-perusoikeuksien-parantamiseksi> .

Yhdenvertaisuusvaltuutettu

Kristina Stenman

Erityisasiantuntija

Tiina Valonen